

REISEBREV FRA HEIDELBERG

Av Jens Kristoffer Haug

I små byer som kom seg uskadet gjennom krigen finner man det Tyskland som en gang var verdens åndssentrum. Heidelberg er en av disse byene.

Formålet var klart – jeg dro til Tyskland for å oppleve dikternes og tenkernes land. Betatt som jeg var av tysk filosofi, var jeg fast bestemt på at det var hit jeg måtte.

Men det Tyskland vi kjenner i dag synes ikke lenger å være det Tyskland hvor Goethe, Hegel og Nietzsche tenkte og levde. Med bomberegnet i 1945 forsvant restene av den verden som disse store mennene levde i. Tyskland av i dag er et land av kassehus fra etterkrigstiden. Det er et land av Autobahn og industri, byråkrati og maskinfotball.

Noen få rester av denne fortidige verdenen finnes imidlertid fortsatt. I små byer som kom seg uskadet gjennom

krigen finner man det Tyskland som en gang var verdens åndssentrum. Heidelberg er en av disse byene. Beskyttet av skogkledde åser slapp den unna krigens herjinger, og står i dag slik den alltid har gjort, med sine gamle barokkhus, sine kirker, sine markeds plasser og sitt slott. Det er fra denne levningen fra et fordums Tyskland at jeg skriver mitt reisebrev.

Heidelberg universitet har tunge tradisjoner. Det er det eldste på tysk jord og feirer i år sitt 725-årsjubileum. Det ble grunnlagt i 1386 av kurfyrste Karl-Ruprecht den røde, og har helt siden sine første dager spilt en viktig rolle i den tyske kultur. Hovedansvarligende var de første århundrene å forsyne det tysk-romerske riket med teologer, og teologi er fortsatt et fagfelt universitetet er sterke på. Men i dag er det

først og fremst fysikk, medisin og selvfølgelig filosofi som universitetet er berømt for. Tretti av nobelprisvinnerene kommer fra Heidelberg og på listen over filosofiprofessorer har de blant annet Hegel, Weber, Gadamer og Jaspers.

Like kjent som for universitetet er imidlertid byen for sin skjønnhet. Heidelberg var et arnested for den tyske romantikken og unge menn valfartet hit for å la seg inspirere av skjønnheten til å tenke tanker om det hinsidige og det tapte. Få byer, om noen, har så mange dikt dedisert til seg som Heidelberg. Hölderlin, for eksempel, fikk aldri nok av å erklære sin evige kjærlighet til denne byen, og Goethe mente at den uttrykte det ideelle.

Jeg har enda ikke følt trangten til å lire av meg hyllest-dikt, men en viss begeistring ledsager likevel studiene ved et så tradisjonstungt universitet. Instituttet befinner seg i en bygård fra 1700-tallet og når jeg sitter der alene på sene kvelder, hører jeg Hegel og Gadamer gå i gangene.

Man erfarer imidlertid universitetets lange tradisjoner også på annet vis. Undervisningen er, om man får lov til å bruke et slikt ord, merkelig anakronistisk. Hovedsaklig kommer dette inntrykket av det for meg noe uvante forholdet mellom professorer og studenter. I det tyske samfunn har professorene høy status, og på universitetet er det tydelig at studenten er under professoren i rang. Jeg har enda ikke opplevd at noen har kritisert en professor, og i et land hvor folk ringer til deg hvis du er to minutter for sen til en avtale, sporer jeg en viss overlegenhet hos professorene: De kommer aldri punktlig, hverken til avtaler eller forelesninger. Jeg synes det er merkelig at studentene finner seg i dette, og når fagutvalg ved instituttene i tillegg er forbudt ved lov i delstaten Baden-Württemberg, så er det umulig for meg å forstå hvordan studentene ikke gjør opprør. Men, men, det er en annen kultur, og jeg tillater meg bare å observere, ikke kritisere.

Studentene protesterer imidlertid, bare ikke mot professorene. Som overalt i Tyskland er sinnet hos studentene i Heidelberg stort for tiden. Det er i Heidelberg jeg har deltatt på min første streik. Jeg nektet å gå på forelesning og stod en hel formiddag sammen med en masse andre studenter og lagde leven på universitetsplassen. En litt merkelig manøver fra min side i grunn, fordi det jeg protesterte mot var en reform som i Norge allerede er gjennomført, ja til og med godt etablert. Studentene retter sitt sinne mot innføringen av Bologna-reformen, som vi kjenner så godt. Men på de tyske universitetene faller planen om å avskaffe det tradisjonelle tyske universitetssystemet ikke smak. Kritikerne, som er mange, sier den vil gjøre universitetet til en skole.

Professorene er stort sett av samme formening. Men de

protesterer ikke ved å stå på universitetsplassen å hoie. De protesterer i det stille ved å fortsette som de alltid har gjort. Dette semesteret er det første semesteret etter innføringen av reformen, men *det* bryr ikke professorene seg noe om. Resultatet blir da at ingen kan si meg hvordan ting *egentlig* fungerer. Hva jeg får høre fra administrasjonen og hva professorene kan fortelle meg er sjelden det samme. Utvilsomt en ekstra utfordring for en utvekslingsstudent.

Selv om jeg ofte er rådvill i et universitetssystem som forsøker å gjøre overgangen fra det gamle til det nye, er møtet med Heidelberg mer enn bare et møte med et tradisjonsrikt universitet.

Emnetilbudet her er nemlig mangfoldig i forhold til det jeg er vant med fra Blindern. Med hovedvekt på tysk idealisme undervises det i alt fra obskure middelalderfilosofer til nyere angloamerikansk filosofi. Riktignok spenner ikke mine emner så vidt, for med bare B-tysk fra videregående skole fant jeg fort ut at jeg måtte begrense meg i emnevalget. Men de to emnene jeg tar er kjærkommen variasjon fra Blindern: I det ene leser vi Hegels «Åndens fenomenologi» og i det andre diskuterer vi mennesket og teknikken med utgangspunkt i Heideggers teknologikritikk. Utfordringer uten tvil, og ordboken jeg har kjøpt er allerede slitt ut. Men tanken på at jeg leser disse uoversettelige tenkerne på originalspråket gjør at jeg tilbringer dagene på universitetsbiblioteket med glede.

Nå har jeg i dette reisebrevet kanskje gitt inntrykk av at Heidelbergets kvaliteter bare ligger i de lange tradisjonene. Det ønsker jeg ikke å gjøre. For selv om mye ved min studiehverdag peker bakover mot det jeg søkte, et Tyskland som er forsvunnet, så er Heidelberg likevel ikke en by som tiden har løpt ifra. Heidelberg er en by i tiden. Fremdeles strømmer studenter hit på grunn av universitetets solide rykte og lange tradisjoner. Ikke bare fra Tyskland, men fra hele verden. Hele 20 prosent av universitetets 30.000 studenter er internasjonale, noe som gjør at man i denne urtyske byen fra Goethe og Schillers dager har følelsen av å være i en «kosmopolis».

Denne kombinasjonen av lange tyske tradisjoner og internasjonale stemning gjør Heidelberg til noe unikt. Å finne hele verden samlet i en så liten by, tviler jeg på at man kan gjøre noe annet sted. IFIKK har tre plasser på Ruprecht-Karls-Universität hvert semester. Jeg anbefaler å komme deg avgårde!

Men tanken på at jeg leser disse uoversettelige tenkerne på originalspråket gjør at jeg tilbringer dagene på universitetsbiblioteket med glede.